

Umět vidět

LADISLAVA CHATEAU

Obraz českobudějovické malířky Hanny Lesse Pod Eiffelkou; obraz je právě vystaven v Galerii Janáček ART v Příbyslavi.

Benoit Duteurtre je bez nadsázky považován za jednoho z nejvýznamnějších francouzských spisovatelů současné doby. Autor próz, esejů, literárních i hudebních úvah se v roce 1960 narodil do významné rodiny v Saint-Adresse poblíž Le Havru, jeho pradědeček René Coty byl v letech 1954 až 1959 prezidentem francouzské Čtvrté republiky. Letos v létě, 16. července, Duteurtre nečekaně zemřel, smrt ho zastihla v jeho domě ve Vogézách.

Tato zpráva bolestně zasáhla celý francouzský kulturní svět. Odešel nedlouho po Milanu Kunderovi, dlouholetém příteli, oba je spojovala literatura i hudba. Duteurtre vystudoval hudební vědu na Univerzitě v Rouenu, byl vynikajícím klavíristou i muzikologem. Nejméně dvacet let na rozhlasové stanici France Musique uváděl každé nedělní dopoledne hudební program, ten poslední *La Grande Histoire de l'opérette* (Opereta a její dlouhá historie) rozhlas vysílal ještě v srpnu.

Častými tématy jeho próz, podobně jako u Milana Kundery, je zhoubný dopad globalizace, moderní techniky i nových ideologií na lidský život. I na svobodu člověka. Oba zneklidňovala tolik ceněná snadnost, lehkost navazování vztahů i jejich rychlá pomíjivost.

Podobně jako Kundera, byl i Duteurtre pronikavým glosátorem současných poměrů. Oba byli přesvědčeni, že to, co současná společnost vytváří, nepřispívá k jejímu dalšímu rozvoji. Spíš naopak. Už před časem proběhla zpráva, že Duteurtre je horkým kandidátem na vstup do Francouzské akademie. Znalci této exkluzivní procedury odhadovali, že nejpозději do tří čtyř let stane mezi *Nesmrtelnými*. Spisovatel to vzal ale zkrátka a mezi *nikdy neumírající* vstoupil *po svém*, jak mu bylo konečně vlastní jak v životě, tak tvorbě.

Když už není naděje

Jeho literární dílo je víceznačné, psal o minulosti i současnosti, popisoval vlastní postřehy, prožitky, vzpomínky i souvislosti, jeho texty nesou často autobiografické prvky, čtenář v nich však cítí svůj vlastní osud i zkušenost.

Z dlouhé řady jeho knih jmenuji alespoň *Totální výprodej*, v překladu Lenky Kavanové vydal v roce 2000 brněnský Atlantis.

Hrdina i autor knihy jsou vrstevníci, oba se pohybují v mediálním světě, román lze – do jisté míry považovat za autobiografický. Duteurtre s velkým smyslem pro humor popsal prostředí zamerikanizovaných novinářů, kritiků i snobů. Hlavní postava, hudební kritik, vydělávající si na obživu v jakémsi ženském časopise, suše konstatuje: *Sex byl teď pro mě peněží, abstraktní a spekulativní látkou, podnětem ke studiu a literárnímu zdokonalování, zcela zproštěný osobní účasti.*

Povídkový soubor *Drôle de temps, Divná doba* v překladu Růženy Ostré vyšel tři roky nato také v Atlantisu. A právě tuto knihu doprovodil Milan Kundera svojí předmluvou, hned zkraje píše: *Duteurtre pozoruje a popisuje to, co vidí. Jako kdyby nám chtěl říci: Když už není naděje změnit tento svět, který si nezaslouží lásku, co nám zbývá? Nenechat se napálit. Vidět a vědět. Umět vidět. (...) V této knize všechno vyrůstá z těch nejbánálnějších situací. Idyla jako zlý sen. Zlý sen, který si zachovává veškerou komickou vážnost bezvýznamnosti.*

Milan Kundera vysoce cenil literární styl svého přítele, přesný až

Provinciální Amerika je roubována na provincializovanou Evropu. Benoît Duteurtre, Cesta do Francie

sarkastický úhel pohledu na naši současnost. Není divu, Kundera přece napsal *Žert...*!

Pro úplnost ještě dodávám, že už před mnoha lety o románu svého přítele *Pařížská veselost* (Gallimard, 1996) prohlásil, že jde o obraz epochy a jejího šílenství. V roce 2005 vydal Atlantis v překladu Růženy Ostré další Duteurtreovu knížku *Služba zákazníkům*, brilantní popis toho, co prožil novinář ve středním věku, když nedopatřením ztratil svůj mobil. Následovala série trablů s kreditem, letenkou, počítačem, paušálem, internetem i platební kartou... Kdo nezažil, neuvěří!

Vajíčko v majonéze

K okruhu Duteurtreových přátel patřil také spisovatel Michel Houellebecq, věnoval mu svoji vzpomínku v Le Figaru z 19. července s názvem *Už nikdy si nebudu moct objednat vajíčko v majonéze, aniž bych si nevzpomněl na Benoita Duteurtrea.*

V roce 2010 vydal Duteurtre u Fayarda svoji knížku nevelkého rozsahu s názvem *Le retour du Général, Návrat Generála*; humorně v ní dokazuje, že symbolem Paříže není Eiffelovka, ale vajíčko v majonéze se špetkou soli.

Houellebecq dále vzpomíná, jak jeho přítel uměl mistrně popsat každou obyčejnou věc, nejen vajíčko, ale i wagon-restaurant, nádraží v Limoges, nebo New York, kterým ho kdysi provázel. *Když na něj a jeho dílo pomyslím, napadne mne vždy slovo „nostalgie“,* napsal Houellebecq.

Ta ale nemusí být vůbec smutná a vybavuje si, jak při jednom setkání mu Duteurtre s nostalgickým úsměvem řekl: *zvláštní, najednou jsme starí.* Zároveň se Houellebecq zmiňuje o tom, že většinu svých románů a textů napsal jeho přítel ve svém domě ve Vogézách, drsné krajině, zaváté v zimě hlubokými závějeji, *byl zde – jak mi často říkával – nejšťastnějším.*

Za nejlepší dílo Benoita Duteurtrea je považován román *Le voyage en France, Cesta do Francie*, svému autorovi přinesl v roce 2001 prestižní cenu Prix Medicis, v českém překladu Růženy Ostré vydal Atlantis v roce 2003.

Namátkou cituji z kapitolky *Průzkum levého břehu*, kdy Američan David, obdivovatel francouzské kultury, je hned krátce po příjezdu do Paříže viditelně zklamán: *Býval by si rád dal – po francouzsku – svou bílou kávu, máslo a džem do postele, ale hotel už obsluhu na pokoji nezajišťoval a nabízel „mezinárodní breakfast“ v jídelně světlezelené barvy vybavené proutěným nábytkem. Ty první denní rozhovory tam, ty salámové řezy, ty úsměvy, ta míchaná vejce, ta pomerančová šťáva, ta pulzující hudba – to všechno příliš nepříjemně připomínalo podnikový*

Pokračování na str. 3

Ve strahovské knihovně se maluje
FOTO - Filip Havlík

Kniha Florence Noiville o Kunderovi nyní i česky

Nakladatelství Host, jehož stejnojmenný měsíčník po léta přinášel Kunderovy české verze textů psaných původně francouzsky, přináší teď český překlad monografie vydané v květnu loňského roku v Paříži, a to ve znění renomované české překladatelky. **Florence Noiville** svou knihou **MILAN KUNDERA – Psát, jak směšný nápad!** (Host, Brno 2024, přeložila Nora Obrtelová, obálka a grafická úprava Matěj Málek, 312 s.) podstatně prohlubuje naše poznání jedinečné tvůrčí osobnosti.

Jak jsem napsal v recenzi na francouzské vydání (LUK 2024/33), v záplavě literatury o světově slavném, bezmála všude vydávaném autorovi, je to kniha nová hned třikrát: přináší hodnověrné svědectví o poslední etapě Kunderova života a díla; na rozdíl od francouzských a jiných autorů po celém širém světě v mnohém svedla sloučit francouzský a český pohled na záhady mimořádného úspěchu původně českého a potom francouzského prozaika, dramatika a esejisty; a konečně vyvrací některé mylné domněnky a soudy, jimiž trpí nemálo dosavadních knih a článků jak oslavných, tak nepřátelských.

Milan Kundera odmítající komunikovat s novináři

po celá desetiletí – učinil v přístupu k Florence Noiville výjimku. Před redaktorkou Le Mondu a editorkou jeho literární přílohy se jako autor publikující právě tam dost dobře ani nemohl uzavřít. Ale protože Noiville je rovněž spisovatelka velké úrovně i stylistické, pojal k ní – osobnosti znalé a sympatické – obzvláštní náklonnost a důvěru a svěřil jí leccos, co málokomu. Choval se k ní jako ke svým přátelům, a to znamená, že si ji i rád dobíral, což pochopila jako zdaleka ne každý. Patrně si ji, autorku knihy literárních portrétů *Psat, toť láska sama*, dobíral výrokem *psát, jak směšný nápad!*, a Florence (říkali si křestními jmény) se neurazila, dokonce ten výrok vepsala jako citát do podtitulu knihy o něm.

Zmínil jsem se o tom už v recenzi francouzského originálu, zde jen k tomu dodávám: v silně nadsazujícím výroku totiž rozpoznala jeden z klíčů ke Kunderovu dílu a k otázce, proč po *Slavnosti bezvýznamnosti*, románu o bezvýznamnosti i literatury, už Milan nepublikoval a snad ani nerozepsal žádný román nebo povídku a „jen“ kreslil a kreslil.

Novum díla paní Noiville je i v objevu hudby

jako počátku a gruntu celého slovesného Kunderova díla. Jeho příběhy jsou vlastně slovesné divertimenty, sonáty a symfonie, ba i opery. Proto Florence věnuje tolik pozornosti Milanovu dětství prosycenému hudbou, jeho otci, Janáčkovu žaku, virtuosovi a muzikologovi, skladateli Pavlu Haasovi, na jehož lekce docházel až do jeho deportace do Terezína, a konečně i samému Leoši Janáčkovi, k jehož světové proslulosti přispěl i svým esejistickým dílem.

Protože si Milan Kundera Florence a jejího partnera Martina Hirsche oblíbil, Milanova žena, věrně sdílející Milanovy osudy, názory a sympatie, ochotně a vstřícně jí odpovídala na dotazy o jejich zážitcích, zkušenostech a vztazích, a tak vydatně pomohla ke vzniku knihy korigující četné mýty a fámy o Milanu Kunderovi. Nabízí se ovšem i otázka, nakolik paní Věra, sdílející s Milanem i jeho sklon k mystifikaci, ovlivnila i autorčino poznání Kunderova života, postojů, skutků a názorů.

Na jednom místě knihy (v originále na s. 103-104, česky na s. 97-98), tam, kde jde o to, kdy a jak se Milan a Věra setkali a sblížili, Florence zaznamenává hned tři různé Věřiny mystifikační verze a dodává své „milé Florence“, že ani jí „NIKDY nic“ neřekne o tom: „Je to můj život a o ten se s nikým nedělím. (...) Opustím tuto planetu a najdu si jinou, kam odejdu s malým zamčeným zavazadlem a v něm bude náš život. A vy si můžete vymýšlet, co chcete.“

Florence na to kategorické popření kupodivu zapomíná, když si potom *vymýšlí*, že „Věra nakonec prozradila nejúplnější a nejpravděpodobnější verzi seznámení“ v časopise Host 9/2019. Kde vzala Noiville odvahu uvěřit, že ta Věřina verze není rovněž její mystifikací? A nebavila se paní Věra svými mystifikacemi i jindy v rozhovorech s Florence?

Nesnižuje se tím i hodnověrnost některých pasáží? -

Tu jsme u otázky míry spoléhání

na to, co si na paní Noiville vyvzpomínali Milanovi přátelé a známí, a co zaznamenali sledovatelé z StB ve svých relacích, opatřených někdy i jejich dohady. Nehrál Milan, vědom si toho, že je odposloucháván, i svůj strach, aby v něm nepoznali, jak jimi pohrdá? Nebavil se Milan na účet dotěrných novinářů tím, že si vymýšlel, co vše

v životě dělal? A viděl Miloš Štědroň pronikavě nejen do Milanovy oddanosti hudbě a zejména Janáčkově, ale i do atmosféry v domě Purkyňova 6?

Díky autorčině důkladné přípravě, jejímu umění vytěžit z dosavadní literatury o MK a hlavně z jeho díla, do něhož v různých modifikacích vešly události a skutky jeho života, díky umění vytěžit relevantní maximum poznání, dále díky až úzkostlivé snaze nepodávat svoje soudy jako apodiktické pravdy, ale spíše jako otázky, a v neposlední řadě díky i spolupráci paní Věry a svého druhu, chlapce (původem) z Jablonce, nemuselo české vydání napravovat, v čem autorka z přece jen jiné kultury nebyla dost přesná.

Noře Obrtelové a české redakci se podařilo

odstranit drobné lapsy jako na s. 60 originálu, kde Noiville psala při citaci veršů z Nezvalova Mostu o „velkém českém básníku surrealistickém“; v roce vydání Mostu ještě Nezval nebyl surrealista, od surrealismu se až do roku 1933 distancoval, i když se k němu pomalu přikláníl; i stačilo upřesnit, že Nezval byl prostě „velký český básník“ (s. 56).

Jen mimochodem poznamenávám, že Florence píše o Nezvalově rozhodujícím vlivu na zaujetí mladického Milana pro poezii a že potom upozorňuje na to, v čem si byli Kundera a Nezval blízcí. Noiville nazývá Nezvala jasnozřivě básníkem, který „v sobě spojuje realismus a humanismus“, k němuž náleží, dodejme, dar imaginace. Florence, žel, podlehla rozšířenému klíše, podle něhož se Nezval po únoru 1948 stal oficiálním básníkem komunistického režimu, sblíživ se „s komunistickým vedením země“.

Realita byla složitější. S předními komunisty se Nezval sblížil už ve třicátých letech, kdy se v opozici zastávali zbídačovaných, a věřil, že po období porevolučního teroru se časem dopracují k společnosti spravedlivé ke všem, svobodné a šťastné. A jen pro takovou společnost měl obdiv.

Navic se zastával ohrožených a dokonce zalářovaných básníků od Demla přes Jiřího Koláře až po Jana Zahradníčka. A nikdy neztratil dobré slovo pro socialistický realismus, který byl u nás posluhujícími médii servírován jako jediný správný literární směr, a naopak se od něho při každé příležitosti distancoval.

Zcela jinak se distancoval od svých mladistvých veršů. Nezařadil je sice do dvou svazků svého Díla ve slavné pařížské knižnici Pléiade, ale až do

MILAN BLAHYNKA

konce šedesátých let nebránil jejich reedicím, a jak ukázal Jakub Česka, cenné poznání v nich rozvinul ve svém románovém díle.

Věčná škoda, že Florence Noiville mezi svými prameny opomenula prostudovat knihy právě Jakuba Česky a Petra Druláka, bez jehož iniciativy by Česká republika nevrátila Kunderům státní občanství, proti jejich vůli jim odebrané v sedmdesátých letech.

Za kosmetickou úpravu lze označit

i nenápadně odlišnou obálku: je červená jako obálka francouzského vydání, jen je tam navíc bílý kruh a do té bílé plochy zčásti je reprodukována jiná kresba z ruky Milana Kundery než na přebalu z Paříže.

Prezentace ukázky spisovatelova kresebného díla na obálce i titulním dvojlistě knihy a množství dalších kreseb, rozesté po celé knize, nadmíru vhodně dokládá prozaikův dlouho chystaný přechod od prózy ke kresbě a přesvědčují o tom i kresby na obálky jeho knih; mnohé z nich Kundera prosadil na přebaly svých reedic a cizojazyčných vydání svých románů.

Knihovna Milana Kundery, zřízená v brněnské Moravské zemské knihovně péčí jejího ředitele Tomáše Kubíčka, pokřtila české vydání knihy paní Florence Noiville za velké účasti veřejnosti (plný konferenční sál MZK) a také autorky a překladatelky. Ta také konferovala pásmo z knihy (úryvky z ní četly dvě herecké brněnské osobnosti). Úvodem k němu o knize zasvěceně pohovořil Miroslav Balašík, ředitel nakladatelství Host, spolupodatel křtu.

Autorka zpovídaná překladatelkou

neřekla víc, než co už napsala do své knihy. Ani nemohla, vše, co o MK zvěděla a zjistila, ba i o tom, jak knihu v podstatě impresionistickou metodou psala, vložila již do ní. Křest se tak stal inspirativním úvodem do četby monografie.

Přidrzelé kritické otázky, které se nad ní vtírají, například zda autorka zpovídané svědky Kunderova života počítala s ošidností a naschvály lidské paměti, neměl jsem ani v úmyslu položit v diskusi, do níž se ostatně nikdo nepřihlásil. Naznačuji je až touto recenzí.

Kreslený portrét spisovatele v deníku Le Figaro

Pokračování ze strany 1

seminář v Texasu. Je nasnadě, že hlavní hrdina je na své cestě zemí „malířů a básníků“ zklamán čím dál častěji.

Moje nové shoes

Kniha s výmluvným názvem *Proč zůstávám raději doma* (Fayard, 2017) ještě čeká na svůj český překlad, stál by za to. Autorovy postřehy platí pro české prostředí ještě silněji.

Hned zkraje knihy Duteurtre přesně a humorně komentuje společnost, která touží po komunikaci *in english*, být „in“, a hlavně chce patřit k domnělé většině... Angličtina už není jen jazyk, je to značka, hnutí, znamení úspěchu a punc modernity a originality dodává i blbostem. „Viděl si už moje nové shoes?“, ptá se vyprávěčův synovec (...). A *life* mu zní také světáctěji než *život*. Vyprávěč pak ironicky pokračuje - trenér je *coach*, hovoří se o *running*, o *dance floor* atd. atp. *Dnešní mládež*, jak nakonec konstatuje, *rozhodně netrpí nostalgií po světě, který nepoznala a vzdělávací systém, ignorující historii ji vede především k tomu, aby spontánně přijímala a obdivovala vše, co vane odjinud*.

A já už jen dodávám, že se tak děje právě ve jménu progrese, modernity a egoismu. Žalostné.

P. S.: Při psaní textu mne napadlo, že bych se mohla zeptat paní Věry Kunderové, jak vzpomíná na přítele Duteurtrea, jejich častého hosta. Než jsem tak stačila učinit, přišla smutná zpráva, že i paní Věra Kunderová zemřela. Skoro jako kdyby se všichni tři domluvili a opustili svět, který je zklamal.

(Napsáno na konci září 2024)

František Halas V táborech

V táborech utečenců
zima je a bída
v táborech utečenců
je sám žal

rodička tichá synka hlídá
hladem se rozplakal

Nic není ženě po nicotě
nic není ženě do zmaru
přejede dlaní po životě
Zas bude všecko po staru

V táboře utečenců
narodil se synek
v táboře utečenců
vlaje prapor z plínek

zástava věčná trpícího lidu
ať vlaje dál a přes tu všechnu
bídu

Ze sbírky *Torzo naděje* (1938)

Benoit Duteurtre v dětském věku spolu s matkou a pradědečkem, což byl René Coty, francouzský prezident v letech 1954-1959.

Propaganda jako western

PAVOL JANÍK

Vsúvislosti s východnou a západnou propagandou treba jednoznačne konštatovať niekoľko závažných skutočností a autentických skúseností – predovšetkým fakt, že východná bola vždy realistickejšia a západná bola tradične úplne absurdná, čo v podstate platí dodnes.

O triezvom prístupe východnej propagandy a nezmysloch západnej svedčí niekoľko konkrétnych príkladov. Počas existencie sovietskeho bloku, ktorého súčasťou bola naša krajina, teda socialistické Československo, sme sa nikdy v školách NEučili, že USA, Británia, Francúzsko či Západné Nemecko, sú zaostalé štáty, ale vždy boli označované ako vyspelé priemyselné krajiny.

Naopak – koncom 80. rokov 20. storočia, keď naši experti navštívili USA, tak im hostitelia ochotne vysvetľovali, ako sa používa spr-

cha a splachovací záchod. V tom istom období odborníci z USA pri návšteve Československa boli šokovaní, že máme asfaltové cesty, osobné autá a spomínané hygienické zariadenia.

Pokračovanie načrtnutej propagandistickej praxe nevdojak potvrdila anketa prestížnej zahraničnej televíznej stanice, ktorá sa vo Washingtone pýtala respondentov, čo vedia o druhej svetovej vojne. Mladý civilizovane vyzerajúci muž očividne zostal v pomykove. Na pomocnú otázku, kto ju prehral, odpovedal správne, hoci neúplne – Nemecko. Oveľa ťažšia bola preňho doplňujúca otázka, kto v nej zvíťazil. Po krátkom zaváhaní uviedol Spojené štáty americké a po ďalšej pauze pridal Britániu a JAPONSKO. Na milosrdný pokus televízneho redaktora, ktorý sa ho spýtal, či naozaj v druhej svetovej vojne zvíťazilo

JAPONSKO, seabavedome reagoval, že určite.

Vzhľadom na desaťročia pôsobenia našej medzičasom čoraz westernizovanejšej propagandy pre istotu pripomeniem, že nespochybniteľne najvýraznejší podiel na víťazstve v druhej svetovej vojne mal vtedajší SOVIETSKY ZVÁZ, kým JAPONSKO prehralo a ku kapitulácii ho Američania prinútili tým, že si vyskúšali na japonskom civilnom obyvateľstve dve atómové bomby.

Priznám sa, že nemám nijaké vlastné poznatky o Severnej Kórei, ale vo svetle uvedených dôsledkov propagandistického šialenstva, mi vŕtajú v hlave vážne pochybnosti o pravdivosti mediálneho klišé vo vzťahu k tejto krajine. Veď aj Slovensko malo v západných televíziách do konca roka 1998 podobu rómskych osád, ktorú odrazu zázračne vystriedali efektné zábery zo zrekonstruo-

vaného historického jadra Bratislavy a ďalších slovenských miest. Je to úplne prirodzené – k moci predsa nastúpila nová prozápadná koalíčná vláda, ktorá za sekundu zabezpečila komplexnú obnovu Slovenska.

Čo dodat? Pomätená západná propaganda pokračuje a čoraz väčšmi sa ponáša na paródiu (teda výsmech) žurnalistiky. Raz je podľa spravodajských služieb USA ruský prezident duševne chorý. Vzápätí podľa britskej špiónáže je mŕtvy a vládne jeho dvojník. Onedlho podľa amerických vyzvedačov má rakovinu. Zatiaľ vrcholným číslom je vyjadrenie ukrajinskej emigrantky v Británii, že na fotografii ruského tanku vidno ešte nevybalený bojler, ktorý im Rusi ukradli, ako aj spodnú bielizeň jej dcér. A to všetko šíria najrenomovanejšie svetové agentúry, od ktorých akékoľvek hlúposti preberajú aj naše médiá hlavného prúdu.

Na scénu přichází systém čárek a přetvářek

Připomínáme si 95. výročí narození významného českého malíře Josefa Jíry. Narodil se 11. října 1929 v Turnově.

Studoval na odborné šperkařské škole v Turnově v oddělení rytí drahokamů. Studium na AVU v Praze zahájil v přípravce u K. Mináře, po roce studoval u M. Holého (1946 - 1949).

V roce 1957 získal ateliér na pražské Letné, kde tvořil své charakteristicky potemnělé obrazy. V roce 1959 navštívil Sovětský svaz a Paříž, kde vystavoval.

Od roku 1963 se základem jeho tvorby stává cyklus Velikonočních obrazů. V roce 1971 začal vytvářet rozsáhlou kompozici z protiválečného cyklu - Lidice.

V roce 1992 otevřel na Boučkově statku v Malé Skále vlastní galerii výtvarného umění, kde shromáždil díla více než osmdesáti českých umělců.

Josef Jíra zemřel 15. června 2005.

Nakladatelství Paseka v roce 1997 vydalo výpravnou knihu Deníky malíře srdcem - s Josefem Jírou rozmlouvá Petr Ulrych. Malíř v těchto denících kromě jiného píše:

Tam, kde vzniká dotek s organizovaností a státní příslušností, vzniká také pocit zbytečnosti a degradace osobních hodnot. Na scénu přichází systém čárek a přetvářek. Proč? Stydím se za něj, jsem lepší reprezentant svého národa než ti, co jsou za to placeni.

At se nám to líbí, nebo ne, vítr začíná foukat od východu. Islám je nejsilnější, Rusko je nejpřipravenější. Ono už bude velice poučený. Amerika je jenom pokus, podobnej pokus jako Sovětskej svaz, jenomže založenej na zlatě.

Krev se tam prolila hned na počátku a ti, kdo tam přišli jako první osadníci, to byli gangsteři. Ale zkultivovali se, třetí generace už dala synky na studia, protože se napakovali na Indiánech. Kdežto v Rusku půjde vždycky o tisíciletou historii. A jsouce poučení, říkají si dneska: Lepší dobřej diktátor než ta nepohodlná demokracie. Oni ty bojary zlikvidovali, a pak prohlásili: Všichni jsme si rovni, ale některý jsme si zase rovnější. Ta zkušenost je udělaná. Teď se vrací ta bojarská nadřazenost, ten carismus; to je třeba Jelcin, car v americkém oble-

ku, ve kterém se strašně špatně cejtí, protože by měl radši tu svoji rubášku. A ten další ji zase mít bude!

Dneska figuru Angličanů přebírají Američani, ale projedou to taky. Jejich chytřistika nikam nepovede. Už jednou dostali na držku ve Vietnamu, když jim domů chodili lidi a ptali se, proč ty jatka, proč ta hrůza?

Trhání státeků na menší a menší pokračuje dál. Prý suverenita, emancipace, svoboda. Ani Československo, ani Jugoslávie už dnes neexistují.

Tady je ovšem střední Evropa, kultura střední Evropy, která má svůj smysl a význam. Aby Východ věděl, jak myslí Západ,

muselo to projít přes nás. A naopak. To se ale nikdy žádný mocnosti nelíbilo. Každá si ze střední Evropy chtěla udělat mocenskej nárazník. Nejdřív nás pohltili Sověti. Pak se to podařilo Americe rozbít a dneska se znovu snažej vytvořit snadno, tedy finančně i správně, ovladatelněj podcelek. Za pomoci žvanění o svobodě přeskldát starou strukturu do nový podoby, která je fakticky stejná, jenom slouží někomu jinýmu.

Veškerý vměšování je na nic. Problémy si vždycky musej vyřešit lidi danýho regionu - jinak se zakládá na velkéj průser.

JOSEF JÍRA

Valná hromada Výboru národní kultury

se koná v sobotu 23. listopadu 2024 od 10. hodiny v Praze 1, Politických vězňů 9, 2. patro, místnost č. 116. Program: zpráva o činnosti a hospodaření, zpráva kontrolní komise, zpráva o časopisu Lípa, návrhy kulturních akcí, diskuse.

Valná hromada Unie českých spisovatelů

je svolána na sobotu 23. listopadu 2024 od 13. hodiny v Praze 1, Politických vězňů 9, místnost č. 116. Program: Zpráva o činnosti a hospodaření, úprava stanov, volba předsednictva a předsedy, diskuse.

Uzavřená perla naší čtenářky, ženy neobyčejného osudu

Čtenáři se rodí a umírají, takový je koloběh života i novin. Není zvykem, aby redakce o svých věrných psala. Uděláme výjimku.

Poslední zářijový den, pouhé dva týdny před svými 89. narozeninami, zesnula naše čtenářka, inženýrka Rita Halbrštátová.

Žena neobyčejného osudu se narodila 15. října 1935 v rodině technické inteligence v Leningradě (dnes Petrohradu, Sankt-Petěrburgu). Byla pokřtěna vodou z řeky Něvy jako Rita; jméno italského původu se vykládá jako „perla“.

V měšťanském domě na Něvském prospektu začínající školačka přežila téměř 900 dnů úplného obležení města hitlerovskou armádou (8. září 1941 - 27. ledna 1944). Na dětské kůži poznala hrůzu a krutost jedné z klíčových bitev Velké vlastenecké války, nejdelší obranné operace velkoměsta ve druhé světové válce.

V důsledku sevřené blokády se denní dávky chleba snížily na 125 až 250 gramů, což stěžilo postačovalo k tomu, aby se člověk udržel při životě. V zimě 1941/1942 bylo město bez elektrického proudu. Voda se musela přivážet ze zamrzlé řeky Něvy.

Ztráty na lidských životech v obleženém městě byly ohromné. Zahynulo přes půl milionu civilistů. Malá Rita, na rozdíl od jiných členů rodiny, nezměrně utrpení přežila.

Našel jsem archivní fotografii domu, v němž Rita s rodiči při blokadě města žila. Snímek je z válečné zimy 1941/42. Před domem po zcela

prázdné ulici, dnes rušném hlavním bulváru, na sáňkách odvázejí další vyhladovělé nebo umrzlé oběti Hitlerova neprodyšného sevření města.

Když Rita po válce dorostla, začala v Moskvě studovat technickou univerzitu, přitom poznala českého studenta Josefa Halbrštátu. Zamilovali se, vzali se a jako novomanželé odstěhovali do Čech. Na Příbramsku a v Praze jako vysoce vzdělaní odborníci, oba inženýři, pracovali na rozvoji československého uranového a hutního průmyslu.

Po roce 1989 se iniciativně zapojili do procesu obnovy profesního a spolkového života českých kominíků. Rita jako tajemnice Společenstva kominíků ČR a na jistou dobu také Cechu kamnářů ČR, Josef jako člen redakční rady oborového periodika.

Do historie kominického řemesla, nejen českého, ale také evropského, se Ing. Rita Halbrštátová zapsala měrou vrchovatou, nevy-mazatelnou, a pokud jde o přínos ženy černému řemeslu v drtivé míře mužskému, je její zápis ojedinělý a zřejmě dlouho a možná vůbec k nedostižení.

Zrovna tak nezměrný byl její přínos česko-ruským a rusko-českým kulturním vztahům na dřívě živé lince Praha - Moskva.

IVO HAVLÍK

Portrét autora

K. H. BORODUBSKÝ Apokalyptická

Válečný oř Řehka
bujare se řehtá
chcimířům a pacifistům.
V jeho smíchu zní šum svistu.

Z dálky slyší války řev,
v nozdrách cítí obsah střev
a v slabinách ostruhy,
co pohání poddruhy.

Uctívá jen khaki Múzu,
která umí šířit hrůzu.
Je to duší umělec.
Tuší pointu? Spadla klec!